

УДК 342.951

DOI <https://doi.org/10.32782/2521-6473.2025-2.6>

**О. П. Федотов**, професор, доктор юридичних наук,  
професор кафедри морського та митного права,  
начальник науково-дослідної частини  
Національного університету «Одеська юридична академія»

**А. А. Назарко**, аспірант кафедри морського та митного права  
Національного університету «Одеська юридична академія»

## АВТОРИЗАЦІЯ НА ПРОВАДЖЕННЯ МИТНОЇ БРОКЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ З ПИТАНЬ МИТНОЇ СПРАВИ

Статтю присвячено критеріям та умовам надання авторизації Державною митною службою України на провадження митної брокерської діяльності підприємствам – митним брокерам, а також відповідності підприємств – митних брокерів, які отримали авторизацію, умовам, визначеним авторизацією, та критеріям та/або умовам авторизації. Митна брокерська діяльність підприємства – митного брокера, спрямована перш за все на надання стороні-резиденту зовнішньоекономічного контракту повного комплексу послуг із митного оформлення товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що були поміщені під правову дію різних митних режимів при їх переміщенні через митний кордон України, тобто, легалізація у митному відношенні товарів, транспортних засобів комерційного призначення на митній території України.

З'ясовано, новачки та зміни, які були внесені Законом України від 22.08.2024 року № 3926-IX «Про внесення змін до Митного кодексу України щодо імплементації деяких положень Митного кодексу Європейського Союзу» до порядку проведення моніторингу відповідності підприємств критеріям та/або умовам надання авторизації в митній справі.

При дослідженні нами таких правових детермінант: «утримувач митного режиму», «митний представник», «декларант», «митний брокер» та взаємозв'язок між ними в частині здійснення декларування та митного оформлення товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що переміщуються через митний кордон України, було встановлено, що будь-який вид окремої діяльності підприємств, який пов'язаний з відносинами, що регулюються законодавством України з питань митної справи, буде потребувати обов'язкової авторизації в порядку та спосіб встановлений цим законодавством.

**Ключові слова:** авторизація в митній справі, митний брокер, моніторинг відповідності, Митний кодекс України, державне-приватне партнерство, критерії надання авторизації, митна реформа.

### **O. P. Fedotov, A. A. Nazarko. Authorization to Conduct Customs Brokerage Activities in the Ukrainian Customs Legislation**

The article is devoted to the criteria and conditions for granting authorization by the State Customs Service of Ukraine to conduct customs brokerage activities to enterprises – customs brokers, as well as the compliance of enterprises – customs brokers that have received authorization with the conditions specified by the authorization and the criteria and/or conditions for authorization. The customs brokerage activities of a customs broker enterprise are primarily aimed at providing the resident party to a foreign economic contract with a full range of services for customs clearance of goods and commercial vehicles that have been placed under the legal effect of various customs regimes when moving them across the customs border of Ukraine, i.e., the legalization in customs terms of goods and commercial vehicles in the customs territory of Ukraine.

It has been established the innovations and changes introduced by the Law of Ukraine No. 3926-IX of 22 August 2024 «On Amendments to the Customs Code of Ukraine Regarding the Implementation of Certain Provisions of the Customs Code of the European Union» to the procedure for monitoring the compliance of enterprises with the criteria and/or conditions for granting authorisation in customs matters.

When we looked into these legal terms: «customs regime holder», «customs representative», «declarant», «customs broker», and how they relate to each other in terms of declaring and clearing goods and commercial vehicles moving across Ukraine's customs border; it was established that any type of separate activity of enterprises related to relations regulated by Ukrainian legislation on customs matters will require mandatory authorization in the manner and procedure established by this legislation.

**Key words:** authorization in customs affairs, customs broker, compliance monitoring, Customs Code of Ukraine, public-private partnership, authorization criteria, customs reform.

**Постановка проблеми** продиктована галузевими змінами у Митному кодексі України, які відбулись у 2024-2025 роках в частині надання з боку митних органів підприємствам авторизації на провадження митної брокерської діяльності, експлуатації митного складу; експлуатації складу тимчасового зберігання, поміщення товарів у митні режими (імпорту (у частині процедури кінцевого використання), тимчасового ввезення, переробки на митній території, переробки за межами митної території), отримання статусу

авторизованого економічного оператора (далі – АЕО) та інші авторизації. Відповідно до цього, виникнула необхідність правового дослідження щодо надання з боку митних органів підприємствам, які під час провадження своєї діяльності є учасниками відносин, що регулюються законодавством України з питань митної справи авторизації на провадження митної брокерської діяльності. Згідно з цим, були поставлені наступні проблемні питання для правового дослідження: 1) авторизація митної брокерської діяльності в Україні у 2025 році; 2) новації та зміни, які були внесені Законом України від 22.08.2024 року № 3926-IX «Про внесення змін до Митного кодексу України щодо імплементації деяких положень Митного кодексу Європейського Союзу» (далі – Закон України від 22.08.2024 р. № 3926-IX) [1] до порядку проведення моніторингу відповідності підприємств критеріям та/або умовам надання авторизації в митній справі; 3) правових детермінант, як-от: «утримувач митного режиму», «митний представник», «декларант» та їх взаємозв'язок з таким правовим визначенням як «митний брокер».

**Аналіз останніх досліджень та публікацій.** Питання авторизації на провадження митної брокерської діяльності в законодавстві України з питань митної справи розглядаються в працях низки українських науковців, зокрема таких, як Ц. Г. Огонь [8], Е. П. Іванченко [9; 10], Г. Б. Коломієць [11], Б. А. Кормич та Д. В. Приймаченко.

**Мета статті** обумовлена галузевими новаціями, які були додані до Митного кодексу України профільним Законом України від 22.08.2024 року № 3926-IX щодо надання з боку митних органів підприємствам, які під час провадження своєї діяльності є учасниками відносин, що регулюються законодавством України з питань митної справи авторизації на провадження певних видів підприємницької діяльності відносно яких, митні органи є контролюючими. Спираючись на практику митних органів в цьому питанні, з'ясувати особливості отримання авторизації на провадження митної брокерської діяльності та супутні цьому правовому аспекту особливостей.

**Виклад основного матеріалу.** Вітчизняна митна галузь у 2024 році стала абсолютним лідером з виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони [2]. Про це свідчить звіт, який було підготовлено Держмитслужбою у березні-квітні 2025 року. Як свідчить Держмитслужба, тогорічний приріст склав +30% по виконанню положень та додатків до Угоди, а загалом за десять років, Держмитслужба виконала зобов'язань за Угодою на рівні 91%, й це один із найвищих показників серед усіх інституційних напрямків. Нагадаємо, Угода була підписана у 2014 році. Фактично вона є так званою «дорожньою картою реформ» і водночас інструментом наближення України до правових норм Європейського Союзу. Авторизація в митній сфері є однією з таких норм.

Законодавчі зміни, пов'язані з набранням чинності Закону України від 22.08.2024 року № 3926-IX «Про внесення змін до Митного кодексу України щодо імплементації деяких положень Митного кодексу Європейського Союзу» (далі – Закон України від 22.08.2024 р. № 3926-IX) [1], є цілковито важливими та значущими. Частина положень вказаного Закону України набрали чинності з дня, наступного за днем опублікування, а інша частина змін, які ставлять наголос на отримання підприємствами авторизації, а також відповідності підприємств, які отримали авторизації, умовам, визначеним авторизаціями, та критеріям та/або умовам авторизації набирають чинності тільки з 19 квітня 2025 року.

Авторизація в митній справі – це делегування митними органами підприємствам, які під час провадження своєї діяльності є учасниками відносин, що регулюються законодавством України з питань митної справи (митна брокерська діяльність; експлуатація митного складу; експлуатація складу тимчасового зберігання; митні режими (імпорту (у частині процедури кінцевого використання), тимчасового ввезення, переробки на митній території, переробки за межами митної території); АЕО та інші авторизації) певних прав та обов'язків на здійснення обумовлених дій, що регулюються законодавством України з питань митної справи.

Авторизація в митній справі – є формою державно-приватного партнерства для підприємств, які під час провадження своєї діяльності є учасниками відносин, що регулюються законодавством України з питань митної справи. При цьому Держмитслужба (у особі Департаменту авторизації, надання адміністративних послуг та контролю) або митниці Держмитслужби (у особі відділів взаємодії з підприємствами щодо питань авторизації) проводять моніторинг відповідності підприємств критеріям та/або умовам надання авторизації. Новації та зміни, що були внесені Законом України від 22.08.2024 р. № 3926-IX до порядку проведення моніторингу відповідності підприємств критеріям та/або умовам надання авторизації отримали більш ніж прогресивні доповнення в частині планування заходів з моніторингу відповідності або результатів проведених заходів з моніторингу відповідності [1]. Так би кажучи, – «держава довіряє, але й перевіряє»!

З 19 квітня 2025 року по 19 квітня 2026 року (протягом календарного року) авторизацію від Держмитслужби (у особі Департаменту авторизації, надання адміністративних послуг та контролю) або митниць Держмитслужби (у особі відділів взаємодії з підприємствами щодо питань авторизації) мають отримати підприємства, що реалізують митну брокерську діяльність, здійснюють експлуатацію митного складу, здійснюють експлуатацію складу тимчасового зберігання, а підприємства, що здійснюють експлуатацію магазину безмитної торгівлі або експлуатацію вільної митної зони комерційного або сервісного типу, мають отримати замість авторизації відповідні дозволи.

Статистичні дані Держмитслужби станом на 1 січня 2025 року свідчать про таку динаміку, що склалась з підприємствами учасниками відносин, що регулюються законодавством України з питань митної справи: (i) митна брокерська діяльність – 9011 підприємств; (ii) відкриття та експлуатація митного складу – 253 підприємства; (iii) відкриття та експлуатація складу тимчасового зберігання – 230 підприємства; (iv) відкриття та експлуатація магазину безмитної торгівлі – 36 дозволів (12 підприємств); (v) відкриття та експлуатація вільної митної зони комерційного або сервісного типу – 1 підприємство [3, С. 2].

Далі ми розглянемо критерії, умови та алгоритм надання підприємствам авторизації на провадження митної брокерської діяльності відповідно до Закону України від 22.08.2024 року № 3926-IX [2].

Але спочатку, приведемо детальні цифрові показники статистичних даних Держмитслужби за 2024 рік щодо митної брокерської діяльності (див. таблицю 1, таблицю 2). Ці цифрові дані, такі би мовити «промовляють самі за себе». Зверніть увагу на цифрові показники, які стосуються загальної цифри «працюючих» митних брокерів (див. таблицю 1)! Спираючись на ці цифрові показники, стає цілком зрозумілим, що авторизація митної брокерської діяльності була просто необхідна (в деяких аспектах дещо й запізнилась), щоб навести правовий лад в одному із важливіших видів діяльності підприємств, що регулюються законодавством України з питань митної справи. Подалі, ми приводимо розподіл загальної кількості підприємств митних брокерів в зонах діяльності митниці Держмитслужби за детально визначеними показниками (див. таблицю 2). У цьому розподілі, цілком передбачене лідерство за кількістю підприємств, що мають дозволи Держмитслужби на право зайняття митною брокерською діяльністю посідають Київська, Одеська, Львівська митниці Держмитслужби. Це передусім пов'язано із кількістю платників податків, що здійснюють ЗЕД в зоні діяльності вказаних митниць та певною специфікою логістики, що сформувались за тридцять останніх років на території України [3, С. 3].

Критерії та умови надання авторизації підприємствам на провадження митної брокерської діяльності: (i) до критерію надання авторизації на провадження митної брокерської діяльності відноситься дотримання вимог митного та податкового законодавства України, а також відсутність фактів притягнення до кримінальної відповідальності [4, п. 1 ч. 3 ст. 12]: особи підприємства не мають судимості; на них не були накладені адміністративні стягнення за порушення митних правил; до підприємства не застосовано санкції відповідно до Закону України «Про санкції» [4, ч. 1 ст. 14]; (ii) до умови надання авторизації на провадження митної брокерської діяльності: підприємство має працівника, відповідального за митні питання [4, п. 2 ч. 4 ст. 14]; на нього покладено визначені обов'язки [4, п. 4 ч. 4 ст. 14].

Таблиця 1

## Митна брокерська діяльність

| Показник діяльності                                            | Кількість митних брокерів |
|----------------------------------------------------------------|---------------------------|
| Загальна кількість митних брокерів:                            | 9 011                     |
| Кількість «працюючих» митних брокерів, а саме тих, які подали: | 3 634                     |
| 0 митних декларацій                                            | 5 377                     |
| до 100 митних декларацій                                       | 1 249                     |
| 101 – 500 митних декларацій                                    | 1 331                     |
| Більше 500 митних декларацій                                   | 1 054                     |

Таблиця 2

## Митна брокерська діяльність

| Найменування митниці | Кількість дозволів (станом на 22.02.2024) | Кількість підприємств, які мають дозволи, але припинили свою діяльність згідно відомостям ЄДР | Кількість підприємств, які мають дозволи, але які мають статус «в стані припинення» | Підприємства, які перебувають на тимчасово окупованих територіях |
|----------------------|-------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------|
| Київська             | 2916                                      | 85                                                                                            | 113                                                                                 | 0                                                                |
| Одеська              | 1378                                      | 75                                                                                            | 15                                                                                  | 0                                                                |
| Львівська            | 540                                       | 22                                                                                            | 4                                                                                   | 1                                                                |
| Дніпровська          | 445                                       | 22                                                                                            | 6                                                                                   | 2                                                                |
| .....                | .....                                     | .....                                                                                         | .....                                                                               | .....                                                            |
| Черкаська            | 101                                       | 1                                                                                             | 1                                                                                   | 0                                                                |
| Тернопільська        | 99                                        | 10                                                                                            | 1                                                                                   | 0                                                                |
| Луганська            | 57                                        | 2                                                                                             | 4                                                                                   | 39                                                               |
| Кропивницька         | 57                                        | 3                                                                                             | 0                                                                                   | 0                                                                |

Необхідно також відзначити, що в складі підприємств, які мають проходити авторизацію на провадження митної брокерської діяльності можуть діяти агенти з митного оформлення, як працівники, що перебувають в трудових відносинах з підприємством – митним брокером і безпосередньо виконують в інтересах особи, яку представляє підприємство – митний брокер, дії, пов'язані з пред'явленням митному органу товарів.

Якщо в складі підприємства – митного брокера діють агенти з митного оформлення то у заяві підприємства про надання авторизації на провадження митної брокерської діяльності зазначаються відомості щодо кожного агента з митного оформлення (загальна кількість осіб; ПІБ; дата народження; РНОКПП; серія (за наявності) та номер паспорта). В подальшому, при отриманні підприємством авторизації на провадження митної брокерської діяльності вже будуть офіційно зазначатися відомості щодо кожного агента з митного оформлення (загальна кількість осіб; ПІБ; дата народження; РНОКПП; серія (за наявності) та номер паспорта). Потім в Реєстрі митних брокерів, розпорядником якого є Держмитслужба, буде внесена кількість агентів з митного оформлення цього конкретного підприємства, що отримало авторизації на провадження митної брокерської діяльності.

Алгоритм дій отримання авторизації на провадження митної брокерської діяльності виглядає наступним чином.

1. Заява про надання авторизації на провадження митної брокерської діяльності, анкета самооцінки, документи (копії документів, що підтверджують наявність працівника відповідального за митні питання та покладання на нього обов'язків, передбачених статтею 14 Митного кодексу України; витяг з системи «Облік відомостей про притягнення до кримінальної відповідальності» щодо осіб підприємства) подаються підприємством через «Єдине вікно для міжнародної торгівлі»/в паперовій формі.

2. Попередній розгляд митним органом України заяви, анкети самооцінки, документів підприємства на протязі 5 робочих днів. На цьому етапі митний орган приймає рішення щодо відмови в прийнятті у підприємства заяви, анкети самооцінки, документів або навпаки, приймає рішення щодо проведення оцінки відповідності.

3. Розгляд митним органом України заяви, анкети самооцінки, документів підприємства на протязі 10 робочих днів (даний строк може бути подовжений або за заявою підприємства (на 30 календарних днів) або за рішенням митного органу (на 30 календарних днів). На цьому етапі митний орган приймає рішення про отримання підприємством негативної оцінки або навпаки, приймає рішення щодо надання авторизації підприємству.

4. Письмові заперечення підприємства якщо митний орган України прийняв рішення щодо отримання підприємством негативної оцінки. Протягом 30 календарних днів митний орган України або приймає рішення про необґрунтованість наданих підприємством заперечень, що у подальшому є підставою у відмові в наданні підприємству авторизації, або вносить зміни до свого звіту, що є підставою для надання підприємству авторизації.

Щодо новачки та зміни, які були внесені Законом України від 22.08.2024 року № 3926-IX до порядку проведення моніторингу відповідності підприємств критеріям та/або умовам надання авторизацій в митній справі хочемо зазначити наступне. Проведення заходів з моніторингу відповідності підприємств критеріям та/або умовам надання авторизацій в митній справі – це заздалегідь визначенні, попередньо узгодженні, адміністративно обумовленні з боку митних органів комплекс дій, які спрямовані на дотримання та додержання підприємствами, які під час провадження своєї діяльності є учасниками відносин, що регулюються законодавством України з питань митної справи, критеріїв та/або умов надання авторизацій.

Із прийняттям Кабінетом Міністрів Урядом постанови від 15 квітня 2025 року № 454 було запроваджено планування заходів митними органами України з моніторингу відповідності підприємств критеріям та/або умовам надання авторизацій [5].

Основними етапами цього плану заходів є наступні:

1) Встановлення Держмитслужбою форми Плану проведення моніторингу відповідності підприємств, які отримали авторизації, умовам, визначеним авторизаціями, та критеріям та/або умовам надання авторизацій (далі – План моніторингу) [6, додаток 2 до Порядку планування та проведення митними органами моніторингу відповідності підприємства критеріям та/або умовам надання авторизацій];

2) Держмитслужба до 31 грудня формує та затверджує План моніторингу підприємств, які отримали авторизації, умовам, визначеним авторизаціями, та критеріям та/або умовам надання авторизацій (з урахуванням пропозицій надісланих до 1 листопада від уповноважених митниць Держмитслужби) [6, абз. 1, 3 пп. 2) п. 4 Порядку планування та проведення митними органами моніторингу відповідності підприємства критеріям та/або умовам надання авторизацій];

3) План моніторингу формується на підприємства з урахуванням отриманих декількох авторизацій, які мають однакові критерії (умови) виданих різними уповноваженими митними органами України (Держмитслужбою, митницями Держмитслужби) [6, абз. 2 пп. 2 п. 4) Порядку планування та проведення митними органами моніторингу відповідності підприємства критеріям та/або умовам надання авторизацій];



4) Збільшено терміни періодичності перевірки умов, визначених рішенням, та відповідності критеріям та/або умовам надання підприємствам відповідних авторизацій, в основному – це один раз протягом календарного року, або один раз протягом 3 календарних років (практично виключили періоди – щоквартально, щопівроку), що значно спрощує формування Плану моніторингу, та відповідно зменшує кількість даних про результати проведення моніторингу

5) до 15 числа першого місяця II, III, IV кварталів на підставі пропозицій уповноважених митних органів щодо наданих авторизацій за попередній квартал Держмитслужба вносить зміни в План моніторингу та доводить їх до тих уповноважених та залучених митних органів, яких вони стосуються. Зміни до плану моніторингу також можуть вноситися, у разі отримання Держмитслужбою відомостей, зокрема за результатами здійснення заходів з моніторингу, щодо подій або обставин, що можуть мати вплив на дотримання підприємством умов, визначених авторизацією, або відповідність підприємства критеріям та/або умовам надання авторизації, якщо заплановані заходи з моніторингу відповідності не дають змоги провести перевірку таких відомостей без внесення змін до плану моніторингу [6, пп. 1)-2) п. 5 Порядку планування та проведення митними органами моніторингу відповідності підприємства критеріям та/або умовам надання авторизації].

За результатами проведених заходів, що були здійсненні з боку митних органів України щодо моніторингу відповідності підприємств, які отримали авторизації, умовам, визначеним авторизаціями, та критеріям та/або умовам надання авторизацій є два наступних варіанта дій.

Перший варіант:

1) Посадовими особами митних органів складається Звіт про проведення моніторингу відповідності дотримання підприємством критеріїв та/або умов надання авторизацій та умов, визначених авторизаціями (форма Звіту наведена у додатку 5 до Порядку планування та проведення митними органами моніторингу відповідності підприємства критеріям та/або умовам надання авторизації);

2) результати заходів з проведення моніторингу відповідності, здійснених залученим та/або уповноваженим митним органом повинні вноситися до Звіту про проведення моніторингу відповідності, який міститься в електронних інформаційних ресурсах митних органів протягом 15 днів з дня завершення усіх заходів з моніторингу, визначених планом моніторингу для відповідного кварталу [6, п. 16, п. 17 Порядку планування та проведення митними органами моніторингу відповідності підприємства критеріям та/або умовам надання авторизації].

Другий варіант:

1) Посадовими особами митних органів України складається Акт про відмову керівника підприємства або уповноваженої ним особи у допуску посадових осіб митного органу до об'єкту підприємства (форма Акту наведена у додатку 4 до Порядку планування та проведення митними органами моніторингу відповідності підприємства критеріям та/або умовам надання авторизації).

2) у разі відмови підприємством в допуску посадової особи митного органу, яка здійснює заходи з моніторингу відповідності до об'єктів підприємства, на яких, зокрема, здійснюється зберігання первинних документів, реєстрів бухгалтерського обліку, комерційних облікових записів і товарно-транспортної документації та/або які використовуються підприємством та мають значення для проведення оцінки відповідності критеріям та/або умовам надання авторизації, такою посадовою невідкладно складається акт про відмову керівника підприємства або уповноваженої ним особи у допуску посадових осіб митного органу до об'єкту підприємства;

Таблиця 3

| Планування заходів з моніторингу відповідності                                                                                                                                |                                                                                                                                                                 |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| План проведення моніторингу відповідності підприємств, які отримали авторизації, умовам, визначеним авторизаціями, та критеріям та/або умовам надання авторизацій формується: |                                                                                                                                                                 |
| Державна митна служба України:                                                                                                                                                | митниці Державної митної служби України:                                                                                                                        |
| митна брокерська діяльність;                                                                                                                                                  | експлуатація митного складу;                                                                                                                                    |
| АЕО;                                                                                                                                                                          | експлуатація складу тимчасового зберігання;                                                                                                                     |
| інші авторизації.                                                                                                                                                             | митні режими (імпорту (у частині процедури кінцевого використання), тимчасового ввезення, переробки на митній території, переробки за межами митної території). |

Таблиця 4

| Принцип планування заходів з моніторингу відповідності                                                                                                                                                               |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| результат перевірки 1 критерію (критерій «дотримання вимог митного та податкового законодавства України, а також відсутність фактів притягнення до кримінальної відповідальності») враховується у всіх авторизаціях; |
| можливість щоквартально вносити зміни до Плану моніторингу;                                                                                                                                                          |
| за дорученням Держмитслужби можуть залучатись митниці до проведення перевірки.                                                                                                                                       |

3) не пізніше ніж на наступний робочий день з дня складення акта митний орган надсилає такий акт підприємству та копію акта уповноваженому митному органу (у разі здійснення заходів з моніторингу відповідності залученим митним органом) [6, п. 9 Порядку планування та проведення митними органами моніторингу відповідності підприємства критеріям та/або умовам надання авторизації].

Таблиця 5

| Результати проведених заходів з моніторингу відповідності                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Уповноважений орган відкриває звіт про проведення моніторингу відповідності дотримання підприємством критеріїв та/або умов надання авторизацій та умов, визначених авторизаціями.                                                                                                                                                                       |
| Виконання заходу.<br>Перевірка відповідності критеріям. Результати заходу вноситься виконавцем (уповноваженими митним органом або залученим митним органом)                                                                                                                                                                                             |
| Приймається рішення уповноваженим органом.<br>Звіт, який підтверджує невідповідність підприємства хоча б одному з критеріїв та/або умові надання авторизації, або недотримання підприємством умов, визначених авторизацією, є підставою для прийняття рішення, визначеного пунктами 7-9, 12 або 13 частини третьої статті 19-2 Митного кодексу України. |

Окремо хочемо розглянути питання щодо правових детермінантів: «утримувач митного режиму», «митний представник», «декларант» та їх взаємозв'язок з таким правовим визначенням як «митний брокер». Із запровадженням в законодавство України з питань митної справи Законом України від 22.08.2024 р. № 3926-ІХ новітніх понятійних визначень, як-от: «утримувач митного режиму» [4, п. 63<sup>-2</sup> ч. 1 ст. 4] та «митний представник» [4, ст. 11<sup>-1</sup>], які в деякій мірі є дещо незрозумілими правовими детермінантами. Отже, ми спробуємо дослідити правове положення осіб, які під час провадження своєї діяльності є учасниками відносин, що регулюються законодавством України з питань митної справи, та які мають статус «утримувача митного режиму» або «митного представника» та їх співвідношення із такими понятійними визначеннями Митного кодексу України як «декларант» [4, п. 8 ч. 1 ст. 4] та «митний брокер».

Утримувач митного режиму: особа, яка здійснює декларування від власного імені (у разі, якщо декларування здійснюється самостійно або прямим митним представником), або особа, в інтересах якої здійснюється декларування (у разі, якщо декларування здійснюється непрямым митним представником); особа, якій передано права та обов'язки щодо митного режиму з дотриманням вимог Митного кодексу України [4, п. 63<sup>-2</sup> ч. 1 ст. 4].

Тобто утримувач митного режиму в розумінні Митного кодексу України і є декларантом. А значить – це може бути як резидент, тобто сторона зовнішньоекономічного контракту так і митний представник, який діє в особі митного брокера або агент з митного оформлення.

При цьому прямий митний представник не є декларантом тому що подає митну декларацію від імені та в інтересах підприємства – імпортера/експортера. А зазначає декларантом та утримувачем митного режиму і є це підприємство – імпортера/експортера.

Непрямий митний представник є декларантом тому що подає митну декларацію від свого імені, хоча і діє в інтересах особи, яку він представляє.

Таким чином, якщо сторона-резидент зовнішньоекономічного контракту має в штаті свого підприємства декларанта, який самостійно декларує товар для неї, отже не передбачено отримання для цього підприємства жодних авторизацій та/або дозволів на здійснення митних формальностей і декларування тому що основним видом діяльності такого підприємства – є зовнішньоекономічна діяльність.

Водночас, якщо така сторона-резидент зовнішньоекономічного контракту не має можливості здійснити декларування власними силами він звертається до митного брокера. «Митний брокер – це підприємство, якому надано авторизацію на провадження митної брокерської діяльності та яке надає послуги митного представництва, а також послуги з декларування товарів, транспортних засобів комерційного призначення, в інтересах іншої особи від її імені або від власного імені» [4, ч. 1 ст. 416]. А отже, будь-який вид окремої діяльності підприємств, який пов'язаний з відносинами, що регулюються законодавством України з питань митної справи, буде потребувати обов'язкової авторизації в порядку та спосіб встановлений цим законодавством.

**Висновки.** Митний брокер – це підприємство, уповноважене діяти від імені особи, яку вона представляє перед митними органами, при здійсненні митних формальностей та митних процедур щодо товарів, які ця особа переміщує через митний кордон та/або здійснює операції, що не пов'язані з переміщенням товарів через митний кордон.

Авторизація відповідно до нових змін у Митному кодексі України, гарантує відповідність підприємств, які є учасниками відносин, що регулюються законодавством України з питань митної справи встановленим критеріям щодо ділової надійності, фінансової стабільності та професійної компетентності.

З одного боку авторизація являється механізмом контролю з боку держави за якістю надання послуг в галузі митної справи. Складна реформа, що відбулась у митній справі, передбачає крім іншого, перехід від системи надання дозволів до механізму надання авторизації, яка спрямована на підвищення прозорості,

дієвості та якості на внутрішньому контурі підприємств, які під час провадження своєї діяльності є учасниками відносин, що регулюються законодавством України з питань митної справи. Нововведення в питання авторизації є частиною більш розгалуженої стратегії з модернізації усього державного митного напрямку України. З іншого ж боку, на перехідному етапі, та ще й в умовах правового режиму воєнного стану, черговим випробуванням для осіб, які під час провадження своєї діяльності є учасниками відносин, що регулюються законодавством України з питань митної справи (підприємство– експортер/імпортер/виробник; підприємство – митний брокер, експедитори, логісти, утримувачі митних складів або складів тимчасового зберігання тощо). Як деякі результати цього, підприємства-резиденти, що декларують товари у митний режим тимчасове ввезення не можуть отримати від митниць Держмитслужби авторизацію на цей митний режим, при цьому, враховуючи те, що Держмитслужбою було вже виданні окремі роз'яснення з цього питання [7].

#### Список використаних джерел:

1. Про внесення змін до Митного кодексу України щодо імплементації деяких положень Митного кодексу Європейського Союзу: Закон України від 22.08.2024 р. № 3926-IX. *Офіційний вісник України*. 2024. № 95. Ст. 6108. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3926-20#Text> (дата звернення: 20.05. 2025).
2. Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Закон України від 16.09.2014 р. № 1678-VII. *Офіційний вісник України*. 2014. № 75. Т. 1. Ст. 2125. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1678-18> (дата звернення: 18.05. 2025).
3. Законодавчі зміни, пов'язані з набранням чинності Закону України від 22.08.2024 № 3926-IX «Про внесення змін до Митного кодексу України щодо імплементації деяких положень Митного кодексу Європейського Союзу». Інформаційний бюлетень (презентація). Департамент авторизації, надання адміністративних послуг та контролю Державної митної служби України. 2025. С. 16. Офіційно не опубліковано.
4. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. *Офіційний вісник України*. 2012. № 32. Ст. 1175. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text> (дата звернення: 19.05.2025).
5. Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 27 вересня 2022 р. № 1092: постанова Кабінету Міністрів України від 15 квітня 2025 р. № 454. *Офіційний вісник України*. 2025. № 40. Ст. 2707. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/454-2025-%D0%BF#n2> (дата звернення: 19.05.2025).
6. Деякі питання реалізації положень Митного кодексу України щодо надання авторизацій (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 15 квітня 2025 р. № 454): постанова Кабінету Міністрів України від 27 вересня 2022 р. № 1092. *Офіційний вісник України*. 2022. № 81. Ст. 4934. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1092-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 19.05.2025).
7. Про авторизації в режими: лист Державної митної служби України від 26.05.2025 р. № 17/17-08/7/228. Офіційно не опубліковано.
8. Огонь Ц. Г. Україна на шляху імплементації митного права Європейського Союзу. *Фінансові інструменти сталого розвитку економіки: матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції* (10 квітня 2025 року), Чернівці, С. 38-42.
9. Іванченко Е. П. Особливості діяльності митних брокерів в умовах правового режиму воєнного стану: сучасний стан та перспективи правового регулювання, *Юридичний вісник*, 2023/6, <https://doi.org/10.32782/uv.v6.2023.3>.
10. Іванченко Е. П. Митна брокерська діяльність в умовах правового режиму воєнного стану. *Scientific Strategies in the Context of Global Challenges: II International Scientific-Practical Conference* (16 April 2025) Warsaw (Poland). 2025. С. 109-110.
11. Коломієць Г.Б. Функціональне забезпечення діяльності митного брокера: законодавчий аналіз України, ЄС, США та Канади. *Scientific Journal “Modeling the Development of the Economic Systems”*. 2025. № 2. С. 80-90. <https://doi.org/10.31891/mdes/2025-16-11>.